

Nr 27.

Av herr **Lübeck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 24, med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser i syfte att begränsa inom landet tillgängligt kapitals användning för bolagsändamål.

Av de utredningar, som föregått framläggandet av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 24 med förslag till lag om kapitalransonering, synes med all tydlighet framgå, att denna lag även som provisorium är ägnad väcka mycket starka betänkligheter. Utan att här upprepa alla de skäl, som i avgivna utlåtanden framkommit, må särskilt framhållas svårigheten att klokt och rättvist avväga och begränsa å ena sidan statens kapitalbehov för allmänna ändamål och för utveckling av de affärsdrivande verken, å den andra kommuners och enskildas kapitalbehov av liknande slag. I ena fallet är det riksdagen, i det andra Kungl. Maj:t samt riksbanken och de enskilda bankerna som utöva det avgörande inflytandet, därvid dock ingen av de prövande eller dömande kan anses äga tillräcklig översikt av de samlade kapitalbehoven för att kunna rätt bedöma vad som för landet i dess helhet är mest gagneligt.

Som en följd härav måste man i dessa tider av ökad statsverksamhet på olika områden befara, att vid knapp kapitaltillgång det blir de enskildas och i viss mån kommunernas kapitalbehov, som få sitta emellan. Särskilt betänkligt framstår detta förhållande under en period, som mer än någonsin visat önskvärdheten och jämväl möjligheten att utveckla landets näringar till gagn för dess självförsörjning. Påtagligen föreligger under nu rådande förhållanden stor risk för att statens affärsdrivande verksamhet oskäligt gynnas på bekostnad av likartad kommunal och enskild sådan. En dylik möjlighet ter sig betänkelig ej minst med hänsyn till statens för närvarande starkt framträdande strävan att

inlösa exempelvis enskilda järnvägar, kraftdistributionsföretag m. m., vilkas ändamålsenliga utveckling och därmed värde tydligen kunna mycket menligt påverkas av en eventuell kapitalransonering.

Då jag icke är övertygad om nödvändigheten av den föreslagna lagstiftningen, utan hyser den uppfattningen, att syftet kan i erforderlig grad uppnås genom åtgärder av mera frivillig art, anser jag mig böra i första hand yrka, att lagen icke må av riksdagen antagas.

Skulle riksdagen emellertid antaga en provisorisk lag i ämnet, hemställer jag, att följande smärre ändringar må vidtagas i förslaget enligt närmare utformning genom vederbörande utskotts försorg.

1 §.

Denna synes innebära, att Konungens tillstånd skall inhämtas, innan stiftelseurkunden undertecknas, vilket torde vara en onödig omgång.

2 §.

I andra stycket synas åsyftade nedlagda kostnader böra få innefatta icke blott organisationen av bolagets verksamhet utan även vad som eljes för bolagets räkning använts i bolagets syften.

I lagtexten bör möjligen komma till uttryck vad departementschefen i motiveringen (under 5 §) framhåller, nämligen att tillstånd till bolagsbildning utan vidare bör lämnas, därest nytt kapital ej tages i anspråk.

Beträffande lagens retroaktiva verkan har en av lagrådets ledamöter framhållit, att ett beslut om ökning av aktiebolags aktiekapital, vilket fortskridit så långt, att aktiebrev redan utsläppts i allmänna marknaden, borde lämnas oberört av lagen, oavsett när kungörandet skett. Därtill har departementschefen invänt, att då kungörandet måste föregå utfärdande av teckningslistor och aktieägares företrädesrätt får begagnas under minst fyra veckor efter kungörandet, det knappast vore antagligt, att aktierna kunde vara utdelade före lagens ikraftträdande. Denna invändning synes emellertid ej hava tillämpning i de kanske talrika fall, där i bolag med ett fåtal aktieägare alla dessa redan vid ökningsbeslutet eller kort därefter begagnat sin teckningsrätt och sagda fyra veckors teckningstid således ej behövt utnyttjas.

4 §.

Beloppet etthundratusen kronor synes böra ändras till tvåhundra-tusen kronor, till undvikande av alltför omfattande prövningsskyldighet. På grund av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 24 med förslag till lag rörande begränsning av kapital för bolagsändamål eller vid antagande av dylik lag företaga de ändringar, som av förestående motivering kunna föranledas.

Stockholm den 9 november 1918.

Sven Låbeck.